

STOCKHOLMS TINGSRÄTT
Avdelning 4

DOM
2014-11-11
Meddelad i
Stockholm

Mål nr
T 11351-13

PARTER

KÄRANDE

Torgny Jönsson, 630710-4072
c/o Sture Lindqvist Brahe Juridik AB
Box 1024
181 21 Lidingö

Ombud: Sture Lindqvist
c/o Brahe Juridik AB
Box 1024
181 21 Lidingö

SVARANDE

Staten gm Justitiekanslern
Box 2308
103 17 Stockholm

Ombud: Hovrättsassessorn Thomas Hedstrand
adress enl. ovan

DOMSLUT

1. Käromålet ogillas.
 2. Torgny Jönsson ska ersätta staten för rättegångskostnader med 12 000 kr avseende arbete, jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen från denna dag till dess betalning sker.
-

Dok.Id 1392088

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 8307 104 20 Stockholm	Scheelegatan 7	08-561 654 10 E-post: stockholms.tingsratt.avdelning4@dom.se www.stockholmstingsratt.se	08-561 650 04	måndag – fredag 08:00-16:00

BAKGRUND

Internationella åklagarkammaren i Malmö inledde under 2008 en förundersökning om grovt penninghäleri och stämpling till grovt narkotikabrott. Hemlig telefonavlyssning påbörjades den 21 maj 2008. Under denna förundersökning uppstod misstanke om ekonomisk brottslighet rörande Torgny Jönsson varvid Ekobrottsmyndigheten kopplades in. Den 21 juni 2008 lades förundersökningen avseende stämpling till grovt narkotikabrott ned och ansvaret för den hemliga telefonavlyssningen togs över av Ekobrottsmyndigheten. Den fortsatta förundersökningen kom att avse misstanke om ekonomisk brottslighet och involverade flera misstänkta personer. Den 12 oktober 2008 frihetsberövades Torgny Jönsson och advokaten Jonas Carlsson utsågs till dennes offentliga försvarare. Åtal väcktes vid Malmö tingsrätt mot Torgny Jönsson och ytterligare två personer den 1 juni 2009. Huvudförhandlingen vid tingsrätten inleddes den 8 juni 2009. Åtalet mot Torgny Jönsson avsåg grovt bedrägeri mellan åren 2003–2008 och omfattade sammanlagt 117 miljoner kronor. Enligt gärningsbeskrivningen bestod de grova bedrägerierna i att Torgny Jönsson vilselett ett antal personer genom att ha framkallat, vidmakthållit och förstärkt en oriktig föreställning hos investerare eller långgivare om pågående eller framtida affärsuppgörelser som skulle generera mycket stor avkastning på investerade eller lånade belopp, samt att han skulle ha förtigit att han saknade vilja och förmåga att fullgöra vad som avtalats. Antalet målsäganden i målet uppgick till 20 stycken. Torgny Jönsson medgav på civilrättslig grund att utge de skadestånd som yrkades i målet. Tingsrätten dömde den 17 juli 2009 Torgny Jönsson för grovt bedrägeri till 6 års fängelse, tidigare villkorligt medgiven frihet förverkades och han ålades att betala skadestånd om sammanlagt 116 755 855 kronor. Hovrätten för Skåne och Blekinge ändrade påföljden till 7 års fängelse. Tingsrättens dom i skadeståndsdelen överklagades inte. Torgny Jönsson har inte betalat någon del av skadestånden.

YRKANDEN OCH INSTÄLLNING

Torgny Jönsson har yrkat att tingsrätten ska förplikta staten genom Justitiekanslern (härefter "staten") att till Torgny Jönsson betala skadestånd om 116 755 855 kronor avseende ersättning för förmögenhetsskada. Torgny Jönsson har också yrkat att tingsrätten ska förpliktiga staten att till Torgny Jönsson utge ideellt skadestånd om 3 650 000 kronor. På beloppen yrkas ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för delgivning av stämningsansökan till dess full betalning sker.

Staten har bestritt käromålet. Inget belopp har vitsordats som skäligt i och för sig. Sättet att beräkna räntan har vitsordats som skäligt.

Parterna har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader.

GRUNDER

Torgny Jönsson

Staten, genom Ekobrottsmyndigheten, har kränkt Torgny Jönssons rättigheter enligt artikel 6.1 och 6.3.b i Europakonventionen enligt följande. Domstolsprövningarna i brottmålet har inte varit rättvisa, eftersom de har grundat sig på oriktiga uppgifter som har tillhandahållits av Ekobrottsmyndigheten. Vidare har Torgny Jönsson, på grund av förundersökningens stora omfattning, inte beretts tillräcklig tid och möjlighet till förberedande av sitt försvar vid tingsrätten.

Torgny Jönsson framförde redan innan och i samband med huvudförhandlingen i brottmålet att han inte beretts tillräcklig tid och möjlighet att förbereda sitt försvar. Från slutdelgivning av förundersökningen till dess att huvudförhandlingen i tingsrätten inleddes hade Torgny Jönsson endast 32 arbetsdagar till förfogande för att förbereda sig. Han skulle ha behövt i vart fall ytterligare 83 dagar om materialet hade haft den omfattning som då gjordes gällande. Med vetskap om förundersökningens verkliga

omfattning skulle det ha krävts ytterligare 284 arbetsdagar för förberedelse. Ekobrottsmyndigheten har medvetet lämnat en felaktig och vilseledande beskrivning av förundersökningens omfattning, vilket har legat till grund för tingsrättens beslut att inleda huvudförhandlingen, hovrättens beslut att inte återförvisa målet till tingsrätten, och Högsta domstolens beslut att inte meddela prövningstillstånd. Torgny Jönsson har endast i mycket begränsad utsträckning fortlöpande fått ta del av materialet i förundersökningen. Uttryckt i matematiska termer så delgavs Torgny Jönsson endast 0,23 promille av samtalen från den hemliga telefonavlyssningen och 2,15 promille av den skriftliga utredningen. Inget av sidomaterialet delgavs honom fortlöpande. Samtalen från den hemliga telefonavlyssningen lämnades inte till honom i kronologisk ordning, trots att en sådan fanns tillgänglig i huvudförhandlingen vid tingsrätten. Vidare förvägrades Torgny Jönsson adekvata tekniska hjälpmedel för att gå igenom förundersökningsmaterialet.

Till följd av kränkningen har Torgny Jönsson drabbats av skada motsvarande det i brottmålet utdömda skadeståndet om 116 755 855 kronor. Kränkningen medförde att Torgny Jönsson inte gavs möjlighet att inhämta dokumentation för att styrka att målsägandena inte hade utsatts för brott. Om kränkningen inte hade inträffat skulle Torgny Jönsson inte ha dömts för grovt bedrägeri. Kränkningen har därför adekvat orsakssamband med skadan. Torgny Jönsson har också drabbats av ideell skada motsvarande 2 000 kronor per dag för de 1 825 dagar som han varit frihetsberövad, sammanlagt 3 650 000 kronor.

Grunden för ränteyrkandet är dagen för delgivning av stämningsansökan.

Staten

Staten har inte gjort sig skyldig till fel eller försummelse gentemot Torgny Jönsson på det sätt som avses i skadeståndslagen. Torgny Jönsson har inte heller utsatts för ett sådant typiskt sett integritetskränkande brott som krävs för att kränkningens ersättning ska kunna utgå enligt samma lag. Staten har inte brutit mot artikel 6.1 eller 6.3

Europakonventionen på ett sådant sätt att Torgny Jönsson har rätt till ersättning av staten för ideell skada utan direkt stöd i lag eller för förmögenhetsskada med stöd av skadeståndslagen. Torgny Jönsson har beretts tillräcklig tid och möjlighet att förbereda sitt försvar i brottmålet. Den frågan har redan prövats av tingsrätten och hovrätten. Det har inte kommit fram någon ny omständighet som skulle ha lett till en annan utgång i fråga om det var rätt att inleda tingsrättens huvudförhandling eller till en annan utgång i brottmålet. Ekobrottsmyndigheten har inte vilselett domstolarna. Torgny Jönsson har väckt enskilt åtal mot en av åklagarna i brottmålet och mot två polismän som deltog i förundersökningen, samtliga åtal har ogillats. De av Torgny Jönsson åberopade bristerna har inte medfört att han har dömts för brott eller att han har åsamkats ideell skada.

Torgny Jönsson har inte drabbats av påstådd förmögenhetsskada. Det föreligger under alla förhållanden inte något adekvat orsakssamband mellan ett eventuellt skadeståndsgrundande fel och den förmögenhetsskada som Torgny Jönsson gör gällande att han har åsamkats. I brottmålet medgav Torgny Jönsson att utge ersättning till målsägandena på civilrättslig grund. Tingsrätten bestämde skadestånden med hänsyn till de medgivna beloppen och Torgny Jönsson överklagade inte tingsrättens dom i dessa delar.

Under alla förhållanden finns det grund för att jämka ett eventuellt skadestånd till noll kronor med hänvisning till att Torgny Jönsson har medverkat till skadan genom att medge målsägandenas skadeståndsyrkanden i brottmålet.

DOMSKÄL

Torgny Jönssons talan grundar sig på att staten, genom Ekobrottsmyndigheten, ska ha ådragit sig skadeståndsskyldighet gentemot honom genom att kränka hans rättigheter enligt artikel 6.1 och 6.3b i Europakonventionen. Kränkningen ska ha bestått i att Torgny Jönsson inte har beretts tillräcklig möjlighet och tid till förberedelse av sitt försvar i brottmålet vid Malmö tingsrätt. Myndighetens handlande har enligt Torgny

Jönsson sammantaget lett till att domstolens avgörande har grundat sig på felaktiga uppgifter, vilket inte har gått att reparera i högre instans. Ekobrottsmyndighetens handlande har enligt Torgny Jönsson orsakat att han har drabbats av dels ren förmögenhetsskada motsvarande de i brottmålet utdömda skadestånden, dels ideell skada under den tid han har varit frihetsberövad.

Frågan om Torgny Jönssons rätt till skadestånd ska i första hand prövas enligt skadeståndslagens (1972:207) bestämmelser. Enligt 3 kap. 2 § nämnda lag ska staten ersätta bl.a. ren förmögenhetsskada som vållats genom fel eller försummelse vid myndighetsutövning som staten svarar för. Ersättning för ideell skada kan enligt 2 kap. 3 § samma lag ersättas vid allvarlig kränkning genom brott som innefattar ett angrepp mot person, frihet, frid eller ära. Ersättning enligt sistnämnda bestämmelse kan således endast dömas ut vid vissa kategorier av brott. Att ideellt skadestånd utan stöd i lag kan dömas ut till enskilda av svensk domstol vid kränkning av rättighet enligt Europa-konventionen är klarlagt genom flera avgöranden från Högsta domstolen (se bl.a. NJA 2005 s. 462 och NJA 2007 s. 295). Artikel 6 i Europakonventionen lägger fast rätten till domstolsprövning och de generella rättssäkerhetsgarantierna. Artikeln avser bl.a. att garantera ett rättvist förfarande och en prövning inom rimlig tid. I punkten 3 anges den mer specifika rättssäkerhetsgarantin om att den som är misstänkt för brott ska få tillräcklig tid och möjlighet att förbereda sitt försvar.

Utredningen i målet har bestått av skriftlig bevisning som utgjorts av bl.a. domar från Malmö tingsrätt och Hovrätten över Skåne och Blekinge i det aktuella brottmålet, protokoll från planeringssammanträde vid Malmö tingsrätt, utdrag ur förundersökningen, Ekobrottsmyndighetens yttrande till JK i andra skadeståndsärenden, den offentliga försvararen advokat Jonas Carlssons kostnadsräkning i brottmålet och en redogörelse från Jonas Carlsson.

Tingsrätten har först att ta ställning till om Ekobrottsmyndigheten har gjort sig skyldig till fel eller försummelse som medför skadeståndsskyldighet för staten. Torgny Jönsson har gjort gällande att Ekobrottsmyndigheten medvetet har lämnat en felaktig

och vilseledande beskrivning av förundersökningens omfattning. Det har enligt honom skett genom att någon fortlöpande delgivning av materialet i förundersökningen inte har skett, en stor mängd sidomaterial har undanhållits honom, material från hemlig telefonavlyssning inte har tillhandahållits i kronologisk ordning och att han förvägrats adekvat teknisk utrustning i häktet. Myndighetens syfte har enligt Torgny Jönsson varit att söka ett processuellt övertag gentemot honom så att han skulle vara oförberedd, eller i vart fall dåligt förberedd, vid tingsrättens huvudförhandling.

När det gäller Ekobrottsmyndighetens agerande och förundersökningen konstaterar tingsrätten inledningsvis följande. Torgny Jönsson frihetsberövades den 12 oktober 2008 och häktades därefter den 16 oktober 2008 på sannolika skäl misstänkt för grova bedrägerier begångna under 2003 – 2008. Underrättelse till Torgny Jönsson enligt 23 kap. 18 § rättegångsbalken skedde den 27 mars 2009 och exemplar av förundersökningsprotokollet lämnades till honom och hans offentlige försvarare med start den 17 april 2009. Torgny Jönsson var frihetsberövad under hela utredningstiden. Åklagaren uppgav att åtal kunde väckas den 19 maj 2009 vilket Torgny Jönsson motsatte sig eftersom han inte ansåg sig ha haft skäligt rådrum att gå igenom förundersökningsmaterialet. Malmö tingsrätt höll bl.a. med anledning härav ett planeringssammanträde i brottmålet den 13 maj 2009. Av bilaga till protokollet från sammanträdet framgår att Torgny Jönsson sagt sig kunna vara färdig med genomgången av samtal från den hemliga telefonavlyssningen i mitten av juni 2009 och att han för dagen inte hade några större invändningar mot den ekonomiska utredningen. Malmö tingsrätt meddelade att åtal kunde väckas den 20 maj 2009. Åklagaren tillmötesgick därefter en begäran från Torgny Jönsson om mer tid och att förundersökningen skulle kompletteras. Denne lämnade därför in en begäran till Malmö tingsrätt om att åtalstiden skulle förlängas till den 1 juni 2009, vilket tingsrätten beviljade. Åtal väcktes mot Torgny Jönsson och två medmisstänkta den 1 juni 2009. Förundersökningen hade tidigare omfattat ytterligare tio personer, men lades ned mot dessa i samband med att förundersökningsprotokollet färdigställdes. Åtalet mot Torgny Jönsson avsåg grova bedrägerier begångna 8 maj 2003 – 2 oktober

2008. Huvudförhandlingen i brottmålet inleddes den 8 juni 2009 och pågick i elva dagar.

När det gäller det sidomaterial som Torgny Jönsson gör gällande att han inte har fått del av, så framgår av utredningen att materialet till stor del består av kontoutdrag och transaktionslistor som Torgny Jönsson på förfrågan under utredningstiden inte var intresserad att ta del av. Vidare framgår av försvararens arbetsredogörelse att han gick igenom det aktuella materialet hos Ekobrottsmyndigheten och då bedömde att en tidsåtgång om 2,5 timme var tillräcklig för 1 500 sidor utredningsmaterial.

Beträffande materialet från den hemliga telefonavlyssningen så noterar tingsrätten att Torgny Jönsson vid tidpunkten för avlyssningen hade 11 olika telefonabonnemang och att informationen lagrades för respektive abonnemang och sparades i kronologisk ordning. Det var i denna ordning som Torgny Jönsson fick del av dem. Staten har gjort gällande att det inte var möjligt att sortera om materialet så att ordningen blev kronologisk oavsett vilket telefonabonnemang som har avlyssnats. Det förhållande att de samtal som åklagaren valde att redovisa vid huvudförhandlingen spelades upp kronologiskt motsäger enligt tingsrättens mening inte denna uppgift.

Torgny Jönsson har gjort gällande att han inte har fått använda adekvat teknisk utrustning under häktetiden. Han har därvid påpekat att han fick en miniräknare först mot slutet av häktetiden. Även om en miniräknare borde ha tillhandahållits Torgny Jönsson i ett tidigare skede så anser inte tingsrätten att det medfört att denne inte haft tillräcklig möjlighet att förbereda sitt försvar. Vid bedömningen måste även beaktas att Torgny Jönsson har haft en offentlig försvarare förordnad för sig som under perioden 13 oktober 2008 – 3 juli 2009 arbetade 578 timmar med ärendet och att försvararen har haft tillgång till de tekniska hjälpmedel som krävs.

Mot denna bakgrund finner tingsrätten inte annat visat än att förundersökningen har bedrivits i enlighet med gällande regelverk. Utredningen i målet ger inte stöd för påståendet om att Ekobrottsmyndigheten skulle ha lämnat en felaktig eller vilseledande

beskrivning av förundersökningens omfattning eller att Torgny Jönsson inte skulle haft möjlighet att förbereda sitt försvar. Beträffande den tid som Torgny Jönsson har haft för att förbereda försvaret så konstaterar tingsrätten att åklagaren till viss del gick Torgny Jönsson till mötes genom att begära förlängd tid för att väcka åtal, vilket innebar att huvudförhandlingen inleddes senare än vad som ursprungligen planerades. Vidare har Torgny Jönsson, enligt vad som angivits ovan, under hela utredningstiden haft en offentlig försvarare förordnad för sig. Det rådrum som den misstänkte erhåller för att förbereda försvaret i ett brottmål måste också vägas mot det ingrepp som ett frihetsberövande innebär. Tingsrätten anser således inte visat att Torgny Jönsson skulle ha fråntagits rätten till skäligt rådrum för att förbereda sitt försvar i brottmålet. Det leder fram till den sammantagna bedömningen att det inte är visat att Ekobrottsmyndigheten har gjort sig skyldig till sådant fel eller försummelse som medför skadeståndsskyldighet för staten. Någon kränkning av Torgny Jönssons rättigheter enligt artikel 6.1 och 6.3b i Europakonventionen finner tingsrätten inte heller visad i målet. Det föreligger därför inte någon skyldighet för staten att betala skadestånd till Torgny Jönsson på den grunden heller. Torgny Jönssons talan ska således ogillas i sin helhet.

Vid denna utgång ska Torgny Jönsson ersätta staten för rättegångskostnader i målet. Om beloppet råder inte tvist.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 401)

Överklagande, ställt till Svea hovrätt, ska ha kommit in till tingsrätten senast den 2 december 2014. Det krävs prövningstillstånd.

Stefan Strömberg

Anna Liljenberg Gullsjö

Lisa Staxäng

SVERIGES DOMSTOLAR

ANVISNING FÖR ÖVERKLAGANDE - DOM I TVISTEMÅL

Den som vill överklaga tingsrättens dom, eller ett i domen intaget beslut, ska göra detta skriftligen.

Skrivelsen ska skickas eller lämnas till tingsrätten. Överklagandet prövas av den hovrätt som finns angiven i slutet av domen.

Överklagandet ska ha kommit in till tingsrätten **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

Har ena parten överklagat domen i rätt tid, får också motparten överklaga domen (s.k. **anslutningsöverklagande**) även om den vanliga tiden för överklagande har gått ut. Överklagandet ska också i detta fall skickas eller lämnas till tingsrätten och det måste ha kommit in till tingsrätten **inom en vecka** från den i domen angivna sista dagen för överklagande. **Om det första överklagandet återkallas eller förfaller kan inte heller anslutningsöverklagandet prövas.**

Samma regler som för part gäller för den som inte är part eller intervenient och som vill överklaga ett **i domen intaget beslut** som angår honom eller henne. I fråga om sådant beslut finns dock inte någon möjlighet till anslutningsöverklagande.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i hovrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Hovrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som tingsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som tingsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står tingsrättens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till hovrätten varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om

1. den dom som överklagas med angivande av tingsrättens namn samt dag och nummer för domen,
2. parternas namn och hemvist och om möjligt deras postadresser, yrken, personnummer och telefonnummer, varvid parterna benämns klagande respektive motpart,
3. den ändring av tingsrättens dom som klaganden vill få till stånd,
4. grunderna (skälen) för överklagandet och i vilket avseende tingsrättens domskäl enligt klagandens mening är oriktiga,
5. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Har en omständighet eller ett bevis som åberopas i hovrätten inte lagts fram tidigare, ska klaganden i mål där förlikning om saken är tillåten förklara anledningen till varför omständigheten eller beviset inte åberopats i tingsrätten. Skriftliga bevis som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet. Vill klaganden att det ska hållas ett förnyat förhör eller en förnyad syn på stället, ska han eller hon ange det och skälen till detta. Klaganden ska också ange om han eller hon vill att motparten ska infinna sig personligen vid huvudförhandling i hovrätten.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans/hennes ombud.

Ytterligare upplysningar lämnas av tingsrätten. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.

Om ni tidigare informerats om att förenklad delgivning kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.